

مقاله آموزشی

مروری بر مشاوره ژنتیک در سقط، سقط مکرر و مرده‌زایی

یوسف شفقتی*

چکیده

مواجهه با رویداد سقط، سقط مکرر، مرگ جنین، یا فوت نوزاد، بلافاصله پیش یا پس از تولد، پدیده نادری نیست. خانواده‌های بسیاری با این مشکلات به مراکز مشاوره ژنتیک مراجعه می‌کنند. منظور این خانواده‌ها یافتن علت بیماری، درمان یا پیشگیری از تکرار آن در بارداری‌های بعدی است. تجربه و اطلاعات بسیاری از متخصصان بیماری‌های کودکان و مامایی و نیز مشاوران ژنتیک در مورد شناخت علل سقط، مرده‌زایی و مرگ پیرامون زایمان به‌روز نیست. بنابراین پیگیری یافته‌های علمی جدید در نشریات تخصصی مرتبط از ضروریات حرفه‌ای است. در سال‌های اخیر، کتاب‌ها و مقالات فراوانی در این مورد منتشر شده که همگی بر بررسی ساختار یافته علل سقط و مرگ جنین تأکید دارند. شناخت علل ژنتیکی و غیرژنتیکی این پدیده و تأثیر بالقوه آنها بر انتخاب روش‌های تولید مثل در هر خانواده نیز نکته‌ای است که پژوهشگران این رشته‌ها مجدداً دنبال می‌کنند. هر زمان که جنین موردی برای یک خانواده بروز کند، لازم است پزشکان متخصص بیماری‌های زنان و نوزادان، مشاوران ژنتیک و سایر متخصصان به‌طور فعال با موضوع برخورد کنند تا اقدامات ضروری برای تشخیص صورت پذیرد و برای درمان و پیشگیری برنامه‌ریزی شود. واژه‌های کلیدی: سقط مکرر؛ مرگ جنین؛ مرده‌زایی؛ مشاوره ژنتیک.

مقدمه

محصول ۵۰ تا ۶۰ درصد بارداری‌ها، در دو یا سه هفته اول پس از لقاح، سقط می‌شوند، به نحوی که حتی خود مادران باردار نیز متوجه نمی‌شوند، و خونریزی ناشی از سقط را یک دوره قاعدگی طبیعی به‌شمار می‌آورند. ۱۲ تا ۱۵ درصد بارداری‌ها هم به پایان نمی‌رسند و خانم‌های باردار متوجه سقط جنینشان می‌شوند (۲و۱). برخی مطالعات ارقام بالاتری را نشان می‌دهند. مرده‌زایی^۱ به مواردی گفته می‌شود که جنین پس از هفته ۲۰ بارداری از بین برود. این اتفاق در یک درصد بارداری‌ها روی می‌دهد. سقط و مرگ جنین پدیده بالینی شایع و عامل ناخشنودی یا تراژدی جدی برای خانواده‌های درگیر است. پذیرش این رویداد برای بسیاری از خانواده‌ها دشوار است و عوارض روان‌شناختی پیچیده‌ای را سبب می‌شود. چنین خانواده‌هایی معمولاً پی‌گیر علت سقط یا مرگ

جنین خود هستند و در این باره پرسش‌های گوناگونی دارند:

- علت عارضه چه بوده است؟
- آیا خود آنها در بروز عارضه دخالت داشته‌اند؟
- آیا علت عارضه ژنتیکی و ارثی است و تکرار خواهد شد؟
- آیا تشخیص قطعی برای بروز سقط و مرگ جنین وجود دارد؟
- آنها چگونه می‌توانند از سلامت بارداری و فرزند بعدی خود مطمئن شوند؟

متأسفانه اغلب پاسخ مناسبی برای این پرسش‌ها وجود ندارد. این خانواده‌ها ممکن است بدون آگاهی از خطر تکرار و شناسایی روش‌های تشخیص پیش از تولد، برای بارداری مجدد اقدام کنند و گاهی این تجربه ناخوشایند برای آنها تکرار می‌شود. در صورت مواجهه با چنین خانواده‌هایی، باید مشکل را خیلی جدی دانست. این خانواده‌ها جزء گروه‌های در معرض

*یوسف شفقتی، MD

دانشیار و عضو هیات علمی مرکز تحقیقات ژنتیک دانشگاه علوم پزشکی و توان بخشی

Email: y-shafeghati@uswr.ac.ir